Официален вестник
на Европейския съюз

BG
Серия C

C/2026/4113

29.7.2026 г.

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА

Насоки относно член 26 от Регламент (ЕС) 2024/1735 за създаване на рамка от мерки за укрепване на европейската екосистема за производство в областта на технологиите за нулеви нетни емисии и за изменение на Регламент (ЕС) 2018/1724

(C/2026/4113)

СЪДЪРЖАНИЕ

Страница

1. ВЪВЕДЕНИЕ 2
2. ОБХВАТ НА ЧЛЕН 26 ОТ NZIA 3
   - 2.1. Търгове, попадащи в обхвата на NZIA 3
   - 2.2. Освобождаване от задължения и специални разпоредби 5
3. СТРУКТУРА НА ТЪРГОВЕТЕ, ВКЛЮЧИТЕЛНО НЕЦЕНОВИ КРИТЕРИИ 8
4. СПЕЦИФИКАЦИЯ И ОЦЕНКА НА НЕЦЕНОВИТЕ КРИТЕРИИ 11
   - 4.1. Отговорно професионално поведение 12
   - 4.2. Киберсигурност и сигурност на данните 13
   - 4.3. Способност за цялостно и навременно изпълнение 15
   - 4.4. Принос за издръжливостта 16
   - 4.5. Принос за устойчивостта 20

Приложение 1: Диаграма на критериите за издръжливост 22

Приложение 2: Пример за отговарящи на NZIA фотоволтаични инсталации съгласно член 7, параграф 1 от Регламента за изпълнение 23

Приложение 3: Пример за отговаряща на NZIA разположена на сушата турбина съгласно член 7, параграф 3 от Регламента за изпълнение 24

1. **ВЪВЕДЕНИЕ**

Неценовите критерии в търговете за внедряване на решения за възобновяеми енергийни източници са важни за повишаване на конкурентоспособността на дружествата и производство в областта на технологиите за нулеви нетни емисии, както и за привличане на допълнителни чисти инвестиции в Европа. С Регламент (ЕС) 2024/1735 за създаване на рамка от мерки за укрепване на европейската екосистема за производство в областта на технологиите за нулеви нетни емисии и за изменение на Регламент (ЕС) 2018/1724 (наричан „Законодателен акт за промишленост с нулеви нетни емисии“, „NZIA“) ([1]) се установяват правила относно неценовите критерии в търговете, с които се определя нов модел за търговете за енергия от възобновяеми източници в ЕС. Този модел отчита по-широките обществени ползи от това да не се взема предвид само цената при оценката на офертите, включително сигурността на доставките, опазването на околната среда и укрепването на веригата на доставки.

В доклада за бъдещето на европейската конкурентоспособност (доклада на Марио Драги) ([2]) се посочва значението на неценовите критерии за засилване на системната интеграция, насърчаване на иновациите и стимулиране на устойчивостта, наред с други цели. В доклада също така се посочва, че насоките на Комисията ще бъдат важни за подпомагане на държавите членки при ясното определяне и прилагане на критериите ([3]). Настоящото съобщение отговаря пряко на тези амбиции, като подкрепя разбирането на неценовите критерии по член 26 от NZIA и предоставя практическа информация, за да се улесни тяхното последователно и ефективно прилагане в целия ЕС.

Търговете за енергия от възобновяеми източници („търговете“) са механизъм за конкурентни тръжни процедури в подкрепа на производството или потреблението на енергия от възобновяеми източници. Увеличаването на дела на енергията от възобновяеми енергийни източници беше значително улеснено от организираните от държавите членки търгове. Тези търгове може да включват държавна помощ. Чрез тях биха могли да се предоставят правата за разработване на проект на разработчик на проект на конкретно място или публична подкрепа за изграждането на проекти за енергия от възобновяеми енергийни източници, или и двете. Търговете дадоха възможност на държавите членки да определят по конкурентен начин равнището на финансова подкрепа за технологии за енергия от възобновяеми източници. Те също така изиграха важна роля за оптимизиране на равнището на публична подкрепа ([4]). По този начин те допринасят значително за ускоряване на прехода от изкопаеми горива към възобновяеми енергийни източници в ЕС. Чрез включването на неценови критерии в структурата на търговете държавите членки могат да насърчават различни цели на политиката и да възнаграждават по подходящ начин проекти, които се открояват въз основа на критерии за качество, различни от цената.

В член 26 от NZIA от държавите членки се изисква да включат определени неценови критерии в най-малко 30 % от годишния тръжен обем или за най-малко 6 гигавата годишно на държава членка в търговете за внедряване на енергия от възобновяеми източници ([5]). Тази разпоредба се прилага от 30 декември 2025 г. насам.

В регламент за изпълнение (ЕС) 2025/1176 на Комисията („Регламента за изпълнение“) от 23 май 2025 г. за определяне на критериите за предварително квалифициране и възлагане за търговете за внедряване на енергия от възобновяеми източници допълнително се уточняват неценовите критерии, определени в член 26 от NZIA ([6]). С него се улеснява разработването и прилагането на тези критерии и се осигурява еднакво прилагане в целия Съюз, като същевременно се предоставя достатъчна гъвкавост на държавите членки.

Настоящото съобщение е предназначено да послужи единствено като ръководство за целите на подпомагането на държавите членки при прилагането на член 26 от NZIA. Само текстовете на законодателните актове на ЕС имат правна сила. Единствено Съдът на Европейския съюз е компетентен да тълкува регламента с окончателна сила.

([1]) Регламент (ЕС) 2024/1735 на Европейския парламент и на Съвета от 13 юни 2024 г. за създаване на рамка от мерки за укрепване на европейската екосистема за производство в областта на технологиите за нулеви нетни емисии и за изменение на Регламент (ЕС) 2018/1724 (ОВ L, 2024/1735, 28.6.2024 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1735/oj).

([2]) Драги, М. (2024 г.) „The Future of European Competitiveness: A Strategy for a Stronger Europe (Part A) (Бъдещето на европейската конкурентоспособност: Европейска комисия. На разположение на адрес: Доклад на Марио Драги относно конкурентоспособността на ЕС (посетен на: 12.3.2026 г.).

([3]) „Насоките на Комисията ще бъдат от ключово значение за подпомагане на държавите членки при определянето и прилагането на ясни, прозрачни и сравними критерии, които са леснодостъпни, приложими и измерими.“ — Доклад на Марио Драги.

([4]) Препоръка на Комисията от 13.5.2024 г. относно структурата на търговете за енергия от възобновяеми източници (C(2024) 2650).

([5]) Прагът от 30 % следва да се изчислява, като се използва сходен показател за целия тръжен обем, независимо дали става въпрос за капацитет или за производство.

([6]) Регламент за изпълнение (ЕС) 2025/1176 на Комисията от 23 май 2025 г. за определяне на критериите за предварително квалифициране и възлагане за търговете за внедряване на енергия от възобновяеми източници (ОВ L, 2025/1176, 18.6.2025 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2025/1176/oj).

Настоящото съобщение не обхваща търговете за внедряване на енергия от възобновяеми източници, които се провеждат в съответствие със законодателството на ЕС в областта на обществените поръчки ([7]) и други форми на публична намеса. Тези теми са обхванати в отделни съобщения на Комисията, в които се предоставят насоки съответно относно член 25 ([8]) и 28 ([9]) от NZIA.

2. **ОБХВАТ НА ЧЛЕН 26 ОТ NZIA**

2.1. **Търгове, попадащи в обхвата на NZIA**

Член 26 от NZIA обхваща:

1) *Търгове за технологиите, изброени в член 4, параграф 1, букви а)—й), които са технологии за енергия от възобновяеми източници*

Съгласно член 26, параграф 1 неценовите критерии следва да бъдат включени в търговете за технологии, които отговарят на две условия: (1) технологиите са изброени в член 4, параграф 1, букви а)—й); и (2) те се определят като технологии за енергия от възобновяеми източници. В член 3, параграф 3 от NZIA **„технологии за енергия от възобновяеми източници“** се определят като технологии, които произвеждат енергия от възобновяеми източници. Тук „енергия от възобновяеми източници“ следва определението в член 2, точка 1 от Директивата за енергията от възобновяеми източници (ДЕВИ) ([10]). Понятието „енергия от възобновяеми източници“ е определено в ДЕВИ като „енергия от възобновяеми неизкопаеми източници на енергия, а именно вятърна, слънчева (слънчева топлинна и слънчева фотоволтаична) и геотермална енергия, енергия от околната среда, от приливите и отливите, от вълните и друга океанска енергия, водноелектрическа енергия, биомаса, сметищен газ, газ от пречиствателни инсталации за отпадъчни води и биогаз.“

Въз основа на тези условия съответните технологии са изброени в бележка под линия 2 от Регламента за изпълнение и са следните:

— технологии за слънчева енергия, включително: технологии за фотоволтаична енергия, слънчева топлинна електрическа енергия и слънчева топлинна енергия;

— технологии за вятърна енергия от разположени на сушата инсталации и за енергия от възобновяеми източници в морето;

— технологии за термопомпи и за геотермална енергия;

— технологии за водород, включително електролизьори и горивни елементи, когато се използват за производство на възобновяема енергия;

— технологии за устойчиво добиван биогаз или биометан;

— технологии за устойчиви алтернативни горива, които са технологии за възобновяеми горива.

От технологиите, изброени в член 4, параграф 1, букви а)—й) от NZIA, следните **не се считат за технологии за енергия от възобновяеми източници** и следователно не попадат в обхвата на член 26 от NZIA: в) технологии за акумулаторни батерии и за акумулиране на енергия ([11]); ж) технологии за улавяне и съхраняване на въглероден диоксид; з) технологии за електроенергийната мрежа, включително технологии за зареждане с електроенергия за транспорта и технологии за цифровизиране на електроенергийната мрежа; и) технологии за енергия от ядрено делене, включително технологии, свързани с ядрения горивен цикъл.

„**Водородните технологии“**, като например електролизьорите и горивните елементи, са неутрални по отношение на това дали произвежданият от тях водород е възобновяем енергиен източник или не. Следователно водородните технологии попадат в обхвата на член 26 от NZIA само когато се използват за производство на енергия от възобновяеми източници. Това не означава, че държавите членки не могат да прилагат член 26 по отношение на търговете за подпомагане на водородни технологии, които могат да се използват и за производство на водород, който не е от възобновяеми източници

([7]) Директива 2009/81/ЕО, Директива 2014/23/ЕС, Директива 2014/24/ЕС или Директива 2014/25/ЕС (ОВ L 216, 20.8.2009 г., стр. 76, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/81/oj).

([8]) Място, запазено за позоваване на насоки относно член 25 от NZIA.

([9]) Съобщение на Комисията — Насоки за прилагането на член 28 от Регламент (ЕС) 2024/1735 за създаване на рамка от мерки за укрепване на европейската екосистема за производство в областта на технологиите за нулеви нетни емисии и за изменение на Регламент (ЕС) 2018/1724 (NZIA), ОВ C, C/2026/123, 7.1.2026 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/123/oj.

([10]) Директива (ЕС) 2018/2001 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2018 г. за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници (преработен текст) (ОВ L 328, 21.12.2018 г., стр. 82, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2018/2001/oj).

([11]) Следва да се отбележи, че технологиите за акумулаторни батерии и акумулиране на енергия все пак могат да бъдат насърчавани чрез прилагане на критерия за интеграция на енергийната система.

съгласно ДЕВИ. За целите на изчисляването на минималния праг за тръжен обем, при който трябва да се прилагат изискванията на член 26 от NZIA, водородът, който не е с произход от възобновяеми източници, обаче не може да се вземе предвид. Съгласно определението в член 3, точка 7 от NZIA **„устойчиви алтернативни горива“** означава устойчиви авиационни горива, синтетични нисковъглеродни авиационни горива или водород за въздухоплаването, както са определени в член 3, точки 7, 13 или 17 от Регламент (ЕС) 2023/2405, предназначени за сектора на въздухоплаването, или горива, предназначени за морския сектор, определени в съответствие с критериите, посочени в член 10, параграфи 1 и 2 от Регламент (ЕС) 2023/1805. Тъй като това определение включва горива, чиито енергийни източници са невъзобновяеми, е необходимо да се поясни, че в обхвата на член 26 от NZIA попадат само технологиите за устойчиви алтернативни горива, използвани за производство на енергия от възобновяеми източници. Следователно устойчивите алтернативни горива, които също са възобновяеми и попадат в обхвата, са следните: биогорива и възобновяеми горива от небиологичен произход (RFNBO), използвани във въздухоплаването, и биогорива, биогаз и RFNBO, използвани в морския сектор.

Освен това водноелектрическата енергия, биомасата, сметищният газ и газът от пречиствателни инсталации за отпадъчни води, технологиите за осмотична енергия и технологиите за енергия от околната среда, различни от термопомпи, не попадат в обхвата на член 26, тъй като не са изброени в член 4, параграф 1, букви а)—й) от NZIA.

Многотехнологичните търгове (т.е. търгове за внедряване на няколко технологии) са обхванати от член 26, ако поне една от технологиите, попадащи в обхвата на търга, е технология за енергия от възобновяеми източници, обхваната от посочения член. В случай на многотехнологични търгове, всички попадащи в обхвата на член 26 (напр. уредби за енергия от вятъра и слънчеви фотоволтаични уредби), разпоредбите на член 26 се прилагат за всички технологии. При търгове, при които само една или няколко от допустимите технологии попадат в обхвата на член 26 (напр. слънчеви фотоволтаични уредби, комбинирани с оборудване за акумулиране), член 26 се прилага само за компонента на енергията от възобновяеми източници. Следователно само частта на търга, предназначена за технологията за енергия от възобновяеми източници, ще се взема предвид при проверката на спазването на задълженията по член 26. Държавите членки обаче могат да решат да разширят прилагането на неценовите критерии по отношение на компонента за акумулиране. Освен това, въпреки че технологиите за акумулаторни батерии и акумулиране на енергия не попадат пряко в обхвата на член 26, държавите членки все пак могат да подкрепят тяхното внедряване, като прилагат критерия за интеграция на енергийната система сред вариантите, посочени в съображенията за устойчивост,

2) *за най-малко 30 % от годишния тръжен обем на държава членка или за най-малко 6 гигавата годишно на държава членка за внедряването на енергия от възобновяеми източници*

Тръжният обем се измерва въз основа на капацитета или производството на инсталациите за енергия от възобновяеми източници, които търговете имат за цел да подпомагат. Прагът от 30 % следва да се изчислява, като се използва сходен показател за целия тръжен обем, независимо дали се основава на капацитета или производството, и се изчислява от общия тръжен обем за всички технологии за енергия от възобновяеми източници (т.е. не за всяка технология за енергия от възобновяеми източници поотделно).

„Годишно“ се отнася за календарни години, което означава държавите членки да гарантират, че най-малко 30 % от тръжния обем на държава членка през всяка календарна година, считано от 2026 г. (или за най-малко 6 гигавата годишен тръжен обем), отговарят на изискванията на член 26 от NZIA. Съответната дата за изчисляване на годишния тръжен обем, е датата на публикуване на търга, а не датата на възлагане. Например, ако търг бъде публикуван през ноември 2026 г. и резултатите от търга бъдат обявени през май 2027 г., тръжният обем се отчита към годината, в която търгът е бил публикуван, в този случай календарната 2026 година.

От целта на търга зависи дали той попада в обхвата на член 26. Член 26 се прилага за търгове съгласно определението в член 3, точка 27 от NZIA, т.е. тези, които са разработени като механизми за конкурентни тръжни процедури за подпомагане на производството или потреблението на енергия от възобновяеми източници, които не попадат в обхвата на директивите за обществените поръчки ([12]). Търговете, които не попадат в обхвата на това определение, т.е. търговете, ограничени до предоставяне на лиценз или правото на концесия за използване на морското дъно, без да се подпомага производството или потреблението на енергия от възобновяеми източници, са изключени от обхвата на член 26 от NZIA. Такъв е случаят и с държавите членки, които първо провеждат търг за аренда и права на строеж, а след това провеждат последващ търг за предоставяне на финансова подкрепа.).

([12]) Директива 2009/81/ЕО на Европейския парламент и на Съвета или Директива 2014/23/ЕС, 2014/24/ЕС или 2014/25/ЕС.

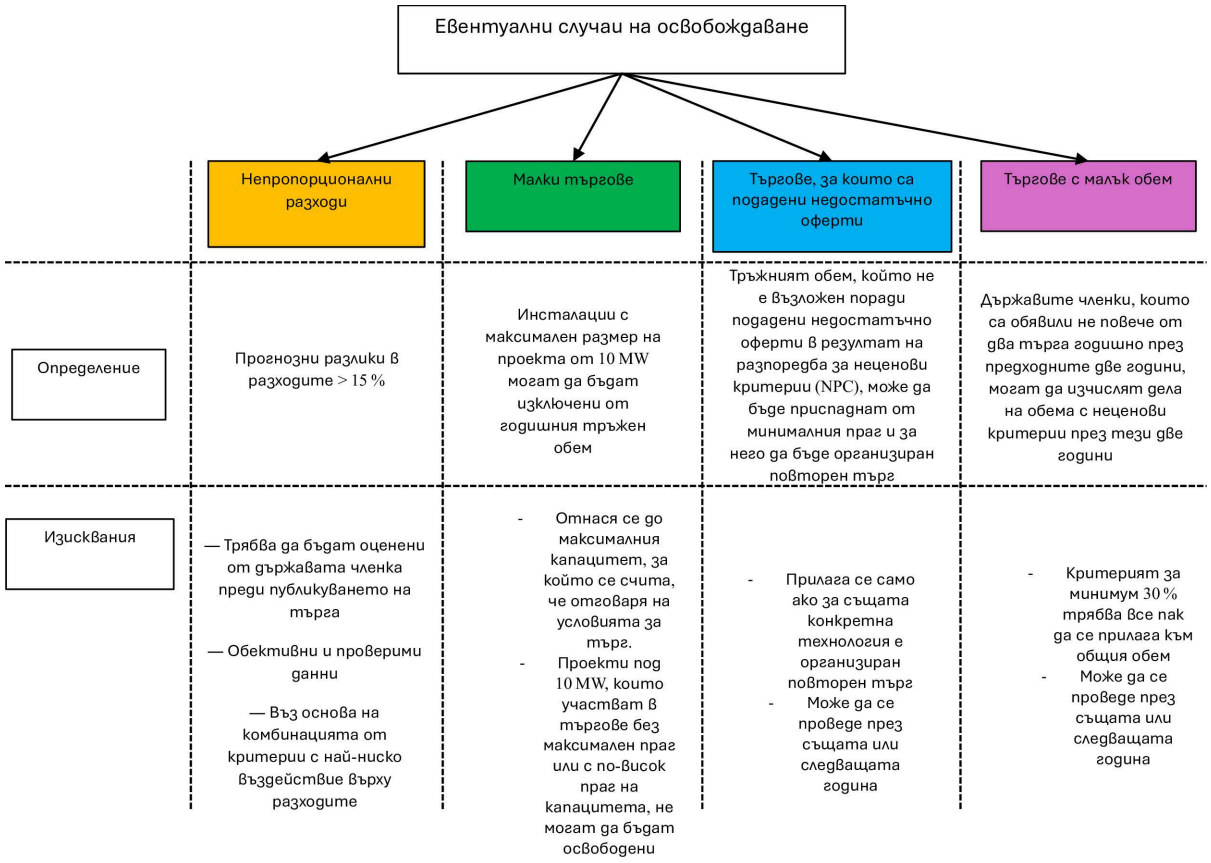
Когато се подпомагат технологии за нулеви нетни емисии, едни и същи разходи не могат да бъдат подпомогнати два пъти. Следователно не се допуска да се прилагат както член 26, така и член 28 от NZIA ([13]).

2.2. **Освобождаване от задължения и специални разпоредби**

Член 26 от NZIA предоставя на държавите членки при определени условия гъвкавост да освобождават някои търгове от задължението да включват неценови критерии и да изключват тези търгове от изчисляването на тръжните обеми по години и по държави членки, за да се изчисли задължението за 30 % или 6 GW по член 26, параграф 7. Тези условия са описани в член 26, параграфи 5, 10 и 11 от NZIA и са обобщени във фигура 1.

Фигура 1

Резюме на случаите на освобождаване

([13]) Ако държава членка предоставя инвестиционна или оперативна помощ за фотоволтаични инсталации чрез търг, член 26 от NZIA позволява критериите по NZIA да се използват като:

— критерии за допустимост; или

— критерии за възлагане (т.е. да се дават повече точки на търговете за проекти, които отговарят на критериите по NZIA).

Например за предоставеното подпомагане за фотоволтаични уредби същите допустими разходи (разходите за придобиване на фотоволтаични уредби) не могат да получат подкрепа чрез друга мярка за подпомагане. Следователно фотоволтаични уредби не може да бъдат подпомагани чрез отделна мярка за инвестиционна помощ (например с допълнителна финансова компенсация съгласно член 28 от NZIA).

Ако държава членка предоставя инвестиционна помощ за придобиване на фотоволтаични уредби извън търг (например въз основа на интензитетите на помощта), член 28 от NZIA позволява:

— неценови критерии да се използват като критерии за допустимост; или

— допълнителна финансова компенсация да бъде предоставена за съответстващите на NZIA фотоволтаични уредби в рамките на ограниченията на интензитета на помощта съгласно съответните правила за държавна помощ. Тези ограничения на интензитета на помощта се определят от приложимите разпоредби на Общия регламент за групово освобождаване, Рамката за държавна помощ във връзка с Пакта за чиста промишленост или Насоките относно държавната помощ в областта на климата, опазването на околната среда и енергетиката (CEEAG).

Едни и същи допустими разходи не могат да бъдат подпомагани по повече от една мярка за подпомагане. Това означава, че инвестиционна помощ, предоставена за фотоволтаични уредби извън търг (например с допълнителна финансова компенсация съгласно член 28 от NZIA), не може да получи подкрепа за същите допустими разходи (разходите за придобиване на PV) по друга мярка за подпомагане, където например помощта ще бъде предоставена чрез търг (независимо дали търгът попада в обхвата на член 26 от NZIA). Следователно, когато се предоставя подкрепа, не се допуска да се прилага както член 26, така и член 28 от NZIA.

2.2.1. *Непропорционални разходи за търга*

В член 26, параграф 5 от NZIA се посочва, че държавите членки следва да не бъдат задължавани да включват в своите търгове неценовите критерии по параграф 1, ако прилагането на тези критерии би довело до непропорционални разходи за тях.

Съгласно тази разпоредба очакваните разлики в разходите от над 15 % на търг могат да се считат за непропорционални.

Важно е да се поясни, че терминът „прогнозни разлики в разходите“ се отнася не до разликите в разходите за конкретни технологии, за които е организиран търг — като например крайни продукти или компоненти — а до разходите за търга, т.е. разходите, направени от държавата членка вследствие на прилагането на неценовите критерии, или под формата на по-голяма подкрепа, предоставена на спечелилите търга, или на по-ниски приходи, получени от търга. Непропорционалните разходи трябва да бъдат оценени от държавата членка преди публикуването на търга. Те може да се докажат само ако държавата членка предостави обективни и проверими данни, които показват, че прилагането на тези неценови критерии би довело до разлики в разходите от над 15 % между търг, проведен при използване на тези неценови критерии, и търг без неценови критерии за дадена технология. „Обективни и проверими данни“ означава, че за да приложат тази клауза, държавите членки ще трябва да предоставят данни, основани на точен анализ на пазара, които показват, че прилагането на критериите би увеличило разходите за проектите по търга до равнище, водещо до непропорционални разходи, ако бъдат сравнени със съпоставителен анализ на разходите в случай, че не се прилагат неценовите критерии по член 26. Разходите за последните търгове биха могли да се използват като отправна точка, при вземане предвид на други фактори, като например инфлацията, цената на капитала или ограниченията във веригата на доставки, които също биха могли да окажат въздействие върху тръжните разходи. Данните трябва да са проверими, в смисъл че заинтересованите страни трябва да бъдат информирани за анализа, извършен от държавата членка, а изходните данни трябва да бъдат предоставени на заинтересованите страни.

Тъй като държавите членки разполагат с известна степен на гъвкавост при прилагането на неценовите критерии — включително например възможността някои от тях да се прилагат като критерии за възлагане и да се придаде ниска тежест на тези критерии за възлагане — прогнозната разлика в разходите трябва да се основава на комбинацията и определянето на критерии, които имат възможно най-малко въздействие върху разходите. Ако това най-ниско ниво на прилагане на критериите води до прогнозни разлики в разходите от над 15 %, държавите членки могат да вземат решение да не прилагат неценовите критерии по член 26.

2.2.2. *Освобождаване от задължения за малки търгове*

Член 26, параграф 10 от NZIA позволява търговете за инсталации с максимален размер на проекта от 10 MW да бъдат изключени от изчисляването на тръжните обеми на година и на държава членка при изчисляването на задължението за 30 % или 6 GW по член 26, параграф 7. Малките държави членки често получават оферти само за малки проекти поради ограниченото наличие на земя. Следователно тази разпоредба има за цел да предотврати ситуеация, при която малките проекти, които често се изпълняват от микропредприятия или малки или средни предприятия, да са прекомерно натоварени във връзка със задължението за прилагане на критерии, които те може да не са в състояние да изпълнят.

Прагът от 10 MW не се отнася до максималния общ тръжен обем, а до максималния капацитет на проектите, считани за допустими в рамките на търга. Това означава, че проектите с капацитет под 10 MW, които участват в търг без максимален праг на капацитета или с по-висок праг на капацитета, не могат да бъдат освободени от прилагането на неценовите критерии по член 26.

2.2.3. *Освобождаване от задължения при търгове, за които са подадени недостатъчно оферти*

В член 26, параграф 10 от NZIA също така се предвижда освобождаване в случай на търгове, за които са подадени недостатъчно оферти. Когато за даден търг за конкретна технология, за която са били приложени неценови критерии, са подадени недостатъчно оферти, делът от тръжния обем, за който не е имало достатъчно оферти, може да бъде изключен от прилагането на разпоредбите за неценовите критерии.

За даден търг са подадени недостатъчно оферти, когато офертите, представени за този търг, обхващат количество, което е под общия обем капацитет, предлаган на търга. На практика това означава, че тръжният обем, който не е възложен, може да бъде приспаднат от изчисленията за задължителния минимален праг от 30 % от годишния тръжен обем (или 6 GW) на държава членка, както е посочено в член 26, параграф 7, и за него да бъде обявен повторен търг през същата или през следваща година. Това обаче се прилага само ако бъде обявен повторен търг за същата конкретна технология. Например тръжният обем за уредби за вятърна енергия, разположени в морето, за който са подадени недостатъчно оферти, може да бъде изключен от изчисляването на прага от 30 % само чрез приспадането му от друг последващ търг за уредби за вятърна енергия, разположени в морето.

Например, ако общият тръжен обем на държава членка през 2026 г. е 1 GW, най-малко 300 MW трябва да отговарят на разпоредбите на NZIA. Ако през 2026 г. за 100 MW са подадени недостатъчно оферти, за този обем може да бъде обявен повторен търг по всяко време, без той да се добавя към общия тръжен обем. Например, ако 1 GW е тръжният обем през 2027 г., минимум 270 MW трябва да отговарят на NZIA (т.е. 30 % от 900 MW след приспадане на 100 MW от 2026 г., за които са подадени недостатъчно оферти).

2.2.4. *Освобождаване от задължения при малък тръжен обем*

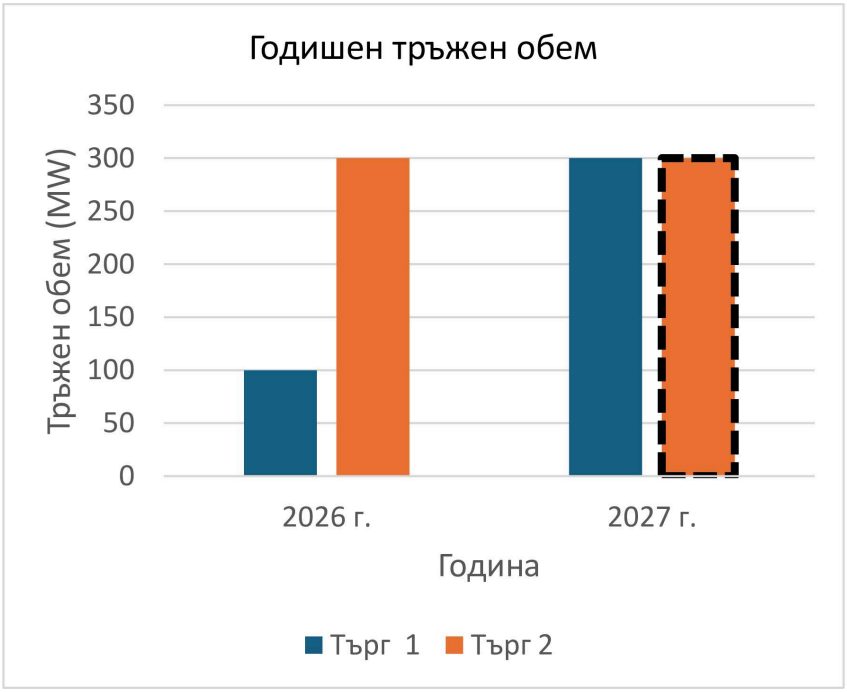
За да се улеснят държавите членки с малък тръжен обем при изпълнението на задължението за неценови критерии, в член 26, параграф 11 от NZIA се предвижда гъвкавост по отношение на прилагането във времето на задължителния праг от 30 %. Въпреки че задължението за определяне на неценови критерии обикновено се прилага за 30 % от годишния тръжен обем, държавите членки, които са обявили не повече от два търга годишно през предходните две години, могат да изчислят дела на търговете, за които се прилагат разпоредбите за неценови критерии за този двугодишен период, вместо на годишна основа. Това означава например, че държавите членки, които попадат в обхвата на това специално правило, могат да решат да прилагат неценовите критерии по член 26 не по отношение на търговете, публикувани през дадена година, а само през следващата година, или да прилагат неценовите критерии към дял, по-нисък от 30 % от тръжния обем за дадена година, и към по-висок дял през следващата година, при условие че критериите се прилагат към 30 % от общия тръжен през двугодишния период. В таблицата по-долу е даден конкретен пример:

Търгове (2026 и 2027 г.)	Година	Тръжен обем
Търг № 1	2026 г.	100 MW
Търг № 2	2026 г.	300 MW
Търг № 3	2027 г.	300 MW
Търг № 4	2027 г.	300 MW
Общо		1 000 MW/1 GW

Следователно минималният тръжен обем,който трябва да отговаря на разпоредбите на член 26 от NZIA, е: 30 % of 1 000 MW = 300 MW. Това означава, че ако търг № 4 през 2027 г. отговаря на изискванията на NZIA, минималният праг за търгове, отговарящи на NZIA, е изпълнен.

Фигура 2

Разпределение на търгове с ниска стойност

Общ обем за двугодишен период = 100 + 300 + 300 + 300 = 1 000 MW/1 GW

Минимален обем, който трябва да отговаря на разпоредбите на NZIA = 30 % от 1 000 MW = 300 MW

Ако вторият търг през 2027 г. (посочен) отговаря на изискванията на NZIA, това означава, че минималният праг за търгове, отговарящи на

3. СТРУКТУРА НА ТЪРГОВЕТЕ, ВКЛЮЧИТЕЛНО НЕЦЕНОВИ КРИТЕРИИ

В член 26 от NZIA се определят правилата за структурата на търгове за внедряване на възобновяеми енергийни източници. С него се въвежда изискването в структурата на националните търгове да се прилагат определени неценови критерии — като критерии за предварително квалифициране, критерии за възлагане или комбинация от двете.

— **Критериите за предварително квалифициране** са минималните изисквания, на които трябва да отговаря потенциалният оферент, за да бъде допуснат до участие в търга или тръжната процедура. Следователно критериите за предварително квалифициране са критерии за преминаване/непреминаване и поради това могат да служат като надежден инструмент за подбор, за да се гарантира, че в оценката по-нататък се разглеждат само оферентите, които отговарят на критериите за предварително квалифициране.

— **Критериите за възлагане** са критерии, които се използват за оценяване и сравняване на подадените оферти и служат като основа за подбор на спечелилия оферент.

— Може да се използва **комбинация от критерии за предварително квалифициране и критерии за възлагане**, например като се прилагат някои изисквания на конкретен критерий като критерии за предварително квалифициране, а други като критерии за възлагане.

Съгласно член 26, параграф 1 от NZIA от държавите членки се изисква да включат следните критерии в структурата на своите търгове:

„а) ***критерии за предварително квалифициране****, свързани със: i) отговорно професионално поведение; ii) киберсигурност и сигурност на данните; и iii) способност за цялостно и навременно изпълнение на проекта;*

б) ***критерии за предварително квалифициране*** *или критерии за възлагане, за да се оцени приносът на търга за устойчивостта и издръжливостта...“*

Фигура 3

Критерии за предварително квалифициране и за възлагане

Следователно трите неценови критерия, изброени в буква а) — отговорно бизнес поведение, киберсигурност и сигурност на данните, както и способност за цялостно и навременно изпълнение на проекта — трябва да бъдат включени в структурата на търга като критерии за предварително квалифициране. От друга страна, държавите членки разполагат с гъвкавост да определят задължителните неценови критерии, свързани с издръжливостта и устойчивостта, като критерии за предварително квалифициране, критерии за възлагане или комбинация от двете (вж. пример в раздел 4.4). Това предоставя на публичните органи гъвкавостта да адаптират структурата на търга и разработването на неценовите критерии към своите специфични изисквания.

В съответствие с член 26, параграф 2, последна алинея държавите членки могат да използват допълнителни неценови критерии извън изброените в член 26, параграф 2.

При прилагането на неценовите критерии по член 26 от NZIA държавите членки следва да спазват разпоредбите на този член и спецификациите за тези критерии, определени в Регламент за изпълнение (ЕС) 2025/1176. Държавите членки не трябва, освен ако нямат изрично разрешение, да се отклоняват от прилагането на изискванията, определени в Регламента за изпълнение, а неценовите критерии, определени в техните търгове, трябва да отговарят на тези изисквания.

Когато прилагат критерий за издръжливост например, държавите членки не следва да налагат по-строги изисквания за издръжливост от определените в Регламента за изпълнение. Тъй като съгласно член 7 от Регламента за изпълнение, за да отговарят фотоволтаичните технологии на критерия за издръжливост, най-малко четири основни специфични компонента по избор на оферентите ([14]) не трябва да произхождат от трета държава, от която ЕС е зависим, държавите членки не могат да променят това изискване на три или пет основни специфични компонента. Ако обаче издръжливостта се прилага като критерий за възлагане, държавите членки имат възможност, в съответствие със съображение 9 от Регламента за изпълнение, да присъдят допълнителни точки (в допълнение към точките, които се присъждат, ако са спазени минималните изисквания по член 7, параграф 1, първа алинея, букви а)—е) за превишаване на минималните изисквания за издръжливост. Това обаче не позволява промяна на неценовите критерии за издръжливост, изброени и посочени в Регламента за изпълнение.

([14]) В списъка на крайните продукти и основните специфични компоненти, определен в Регламент за изпълнение (ЕС) 2025/1178.

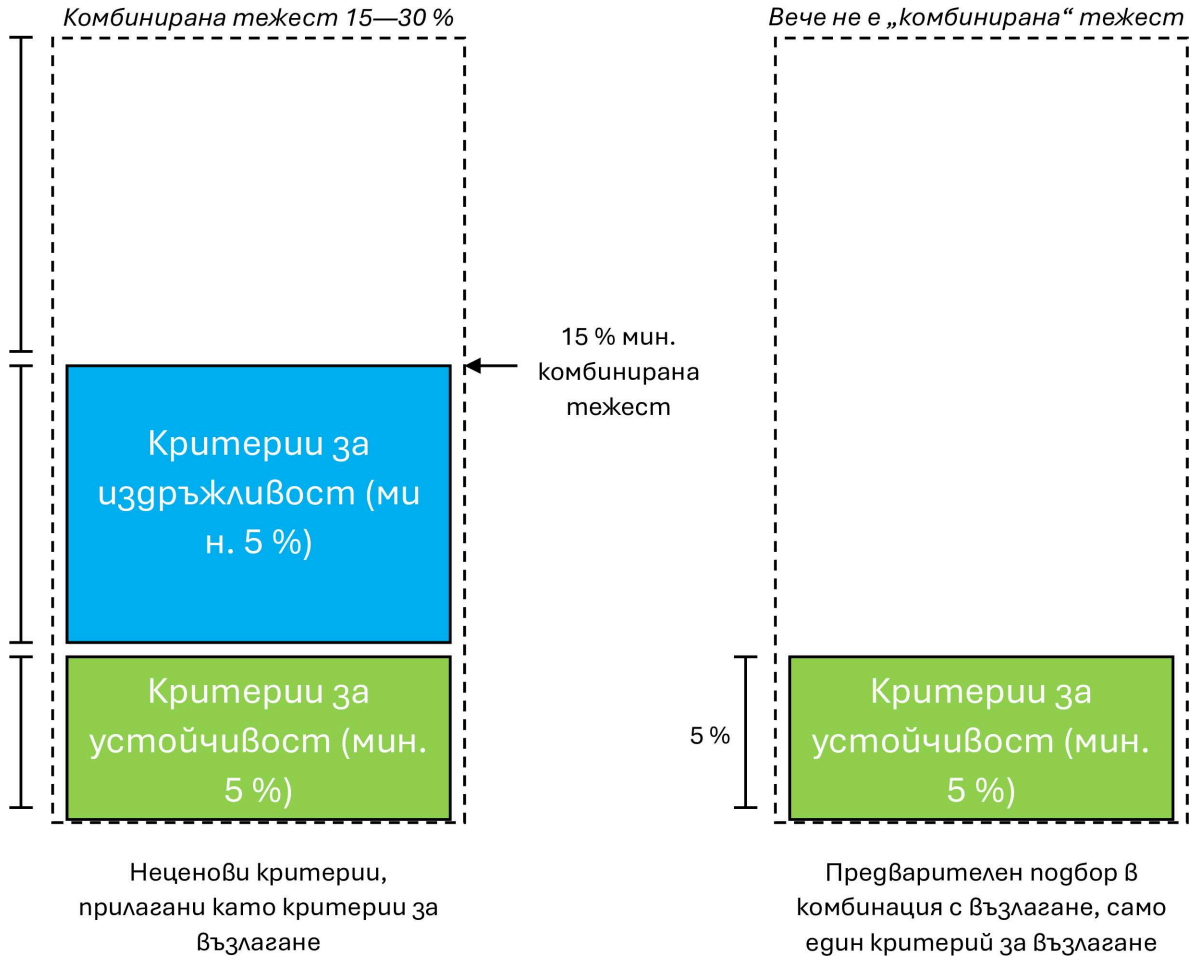
Както е обяснено в съображение 9 от Регламента за изпълнение, „[к]огато решават дали да прилагат издръжливостта като критерий за предварително квалифициране или критерий за възлагане по отношение на технологиите за нулеви нетни емисии или техните основни специфични компоненти, съответните органи следва да вземат предвид степента на зависимост на Съюза от трета държава за тази технология за нулеви нетни емисии или за нейния основен специфичен компонент, наличността на алтернативни източници на доставки и въздействието, което прилагането на издръжливостта като критерий за предварително квалифициране вместо критерий за възлагане би могло да окаже върху доставката на този основен специфичен компонент. За да се гарантира, че тези съображения са отразени по подходящ начин в структурата на търга, държавите членки следва да избягват отрицателното въздействие върху конкурентното начално на тръжната процедура и следва да определят и оценяват критериите по обективен, прозрачен и недискриминационен начин, който не води до непропорционално увеличение на разходите. Такъв би могъл да бъде случаят например, когато неценови критерий, прилаган като предварително условие, ограничава броя на доставчиците, тъй като спецификациите на неценовия критерий изключват доставчици, за които спазването на подобен критерий е особено трудно или скъпо, например поради техническите характеристики на въпросния краен продукт в областта на технологиите за нулеви нетни емисии. В тези случаи държавите членки следва да обмислят използването на критерий за възлагане, а не на критерий за предварително квалифициране, или, когато се използва критерий за предварително квалифициране, да го формулират по начин, който гарантира широко участие на доставчиците.

Претегляне на неценовите критерии като критерии за възлагане

Член 26, параграф 4 гласи, че „държавите членки определят за всеки от критериите за оценка на приноса на търга към устойчивостта и издръжливостта, когато се прилагат като критерии за възлагане, минимална тежест от 5 % и комбинирана тежест между 15 % и 30 % от критериите за възлагане.“ Това означава, че ако като критерии за възлагане се прилагат неценови критерии, тяхната минимална тежест следва да бъде общо 15 % и 5 % за всеки критерий. Например държава членка, която прилага критерии за издръжливост и екологична устойчивост като критерии за възлагане на поръчка, би могла да им даде обща тежест от 15 % (например 5 % за екологична устойчивост и 10 % за издръжливост). Ако държава членка комбинира критерии за предварително квалифициране и критерии за възлагане и използва само един неценови критерий като критерий за възлагане (напр. иновациите като критерий за предварително квалифициране и издръжливостта като критерий за възлагане), неценовият критерий за възлагане следва да има минимална тежест от 5 %.

Фигура 4

Тежест на неценовите критерии

Това не засяга възможността да се придаде по-голяма тежест на неценовите критерии за възлагане при липса на държавна помощ ([15]). Възможността за използване на неценови критерии, когато е налична държавна помощ, е изрично призната в правилата за държавна помощ (Насоки относно държавната помощ в областта на климата, опазването на околната среда и енергетиката (CEEAG) и Рамка за мерки за държавна помощ в подкрепа на Пакта за чиста промишленост (CISAF) ([16]). Допълнителни насоки са предоставени в насоките относно структурата на търговете за енергия от възобновяеми източници ([17]). При наличие на държавна помощ в търга тежестта на неценовите критерии за възлагане трябва да бъде в съответствие с всички ограничения за неценовите критерии, определени съгласно правилата за държавна помощ. Тежестта от 30 % за неценовите критерии в член 26, параграф 4 е приведена в съответствие с Насоките от 2022 г. относно държавната помощ в областта на климата, опазването на околната среда и енергетиката (CEEAG) ([18]) и с Рамката от 2025 г. за мерки за държавна помощ в подкрепа на Пакта за чиста промишленост (CISAF) ([19]), в която се определя максимална тежест от 30 % за неценовите критерии в търгове с наличие на държавна помощ. Пример за търгове с наличие на държавна помощ, са двустранните договори за разлика (ДЗР).

4. **СПЕЦИФИКАЦИЯ И ОЦЕНКА НА НЕЦЕНОВИТЕ КРИТЕРИИ**

В Регламента за изпълнение допълнително се уточняват неценовите критерии, определени в NZIA, с цел хармонизиране, доколкото е възможно, на тяхното разработване и прилагане в търговете за енергия от възобновяеми източници в целия ЕС. Това спомага за намаляване на трансакционните разходи, гарантиране на правна сигурност и избягване на разпокъсаността на вътрешния пазар, като същевременно на държавите членки се предоставя гъвкавост да адаптират критериите към своите национални тръжни системи и цели на политиката. Пълна хармонизация обаче не беше възможна във всички случаи. В Регламента за изпълнение са разработени някои от критериите за екологична устойчивост, например, които държавите членки могат да прилагат в търговете, без да ги хармонизират напълно. Освен това държавите членки могат и в този случай да прилагат критерии, свързани с екологичната устойчивост, различни от определените в Регламента за изпълнение.

Разработването и прилагането на неценовите критерии може да бъде приведено в съответствие със средства, различни от регулаторната хармонизация, т.е. чрез координация между държавите членки, включително чрез платформата по NZIA. Това е важно, за да се гарантира еднакво прилагане на неценовите критерии, да се избегне разпокъсаността на пазара и да се дадат ясни сигнали на заинтересованите страни.

Всеки неценови критерий следва да се оценява и класифицира независимо, като се гарантира, че офертите се оценяват обективно.

([15]) Това е възможно само ако включването на тази по-голяма тежест за неценовите критерии не води до прекласифициране на мярка, която не е мярка с помощ, като мярка за държавна помощ в съответствие с Известието на Комисията относно понятието за държавна помощ, посочено в член 107, параграф 1 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ОВ C 262, 19.7.2016 г., стр. 1).

([16]) CEEAG, точки 49 и 50 и CISAF, точка 15, буква г):
За схеми за подпомагане, одобрени съгласно CEEAG: „Критериите за подбор, използвани за класиране на офертите [когато се предоставя държавна помощ] и в крайна сметка за разпределяне на помощта в конкурентната тръжна процедура, следва като общо правило да поставят приноса към основните цели на мярката в пряка или косвена връзка с размера на помощта, поискана от заявителя. Това може да бъде изразено например като помощ за единица опазване на околната среда или помощ за единица енергия. Може също така да е целесъобразно да се включат други критерии за подбор, които не са пряко или косвено свързани с основните цели на мярката. В такива случаи тези други критерии трябва да представляват не повече от 30 % от тежестта на всички критерии за подбор. Държавата членка трябва да представи обосновка на предложения подход и да гарантира, че той е подходящ за поставените цели."
За схеми за подпомагане, одобрени съгласно CISAF: *„състезателна тръжна процедура" означава тръжна процедура, която отговаря на всяко едно от следните условия: i) тя е открита, ясна, прозрачна и недискриминационна, основана е на обективни критерии, които са определени предварително в съответствие с целта на помощта и свеждат до минимум риска от стратегическо оефериране; ii) с най-малко 70 % от общите критерии за подбор, използвани за класиране на офертите, определени като помощ за единица опазване на околната среда (като например помощ за единица референтна произведена енергия или инсталирана мощност или услуга за гъвкавост, предоставена съгласно раздел 4, или EUR за тон намален CO2 или единица спестена енергия съгласно раздел 5);...".*

([17]) Работен документ на службите на Комисията, Насоки за държавите членки относно структурата на търговете за енергия от възобновяеми източници — придружаващ документа „Препоръка на Комисията относно структурата на търговете за енергия от възобновяеми източници" (C(2024) 2650).

([18]) Съобщение на Комисията — Насоки относно държавната помощ в областта на климата, опазването на околната среда и енергетиката от 2022 г. (ОВ C 80, 18.2.2022 г., стр. 1).

([19]) Съобщение на Комисията — Рамка за мерки за държавна помощ в подкрепа на Пакта за чиста промишленост (ОВ C, C/2025/3602, 4.7.2025 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3602/oj).

4.1. **Отговорно професионално поведение**

Критерият за отговорно професионално поведение е задължителен критерий за предварително квалифициране. Той има за цел да гарантира, че дейностите, извършвани от оферентите, са съобразени с нуждите на обществото и природата. Критерият се основава на съответната рамка от международни стандарти. Съгласно съображение 3 от Регламента за изпълнение неценовият критерий за отговорно бизнес поведение „следва да надхвърля изискванията за дължима грижа в действащото законодателство на Съюза, като се изисква да се предприемат действия, насочени към основните елементи на дължимата грижа по отношение на общите стопански дейности на оферента, свързани с търга.“ Поради това член 4 от Регламента за изпълнение има по-широк обхват от задължението, посочено в член 5, параграф 1, букви а)—ж) от Директива (ЕС) 2024/1760 относно дължима грижа на дружествата във връзка с устойчивостта, за по-широк кръг от дружества (т.е. дружества, попадащи в обхвата на Директива 2013/34/ЕС относно отчетите на предприятията във връзка с устойчивостта ([20]), съгласно определението в членове 19а и 29а от нея и техните последващи изменения), а за тези, които вече попадат в нейния обхват, той предвижда неговото прилагане (предвидено през юли 2029 г.). В член 4 от Регламента за изпълнение се определят различни задължения в зависимост от профила на оферентите. Общото задължение на оферентите (с изключение на физическите лица, оферентите, които не попадат в обхвата на членове 19а и 29а от Директива 2013/34/ЕС, и енергийните общности) е да предприемат действия в своите стопански дейности, свързани с търга, за разглеждане на основните елементи на дължимата грижа, посочени в член 5, параграф 1, букви а)—ж) от Директива (ЕС) 2024/1760 относно дължима грижа на дружествата във връзка с устойчивостта, и да оповестяват публично своето отговорно професионално поведение чрез публично изявление, което обхваща най-малко основните елементи, изброени в параграф 61, букви а)—д) от приложение I към Делегиран регламент (ЕС) 2023/2772.

С Директива (ЕС) 2024/1760 се определят приложимите критерии за целите на NZIA. Тъй като член 4 от Регламента за изпълнение препраща динамично към Директива 2013/34/ЕС и Директива (ЕС) 2024/1760, приложимите критерии автоматично ще бъдат приведени в съответствие със съдържанието на тези две директиви с тяхното развитие във времето. Директива (ЕС) 2024/1760, изменена с пакета „Омнибус I“, определя критериите за ефективност, приложими за целите на NZIA, и по отношение на всички дружества, попадащи в обхвата на NZIA, като гарантира, че няма дискриминация.

Физическите лица, оферентите, които не попадат в обхвата на членове 19а и 29а от Директива 2013/34/ЕС, и енергийните общности, които представят оферта за проекти с мощност под 10 MW, не са обвързани с тези задължения. Въпреки това, ако представят оферта за проекти с мощност над 10 MW, в стопанските си дейности, свързани с търга, те трябва да докладват за основните елементи на надлежната проверка, посочени в параграф 61, букви в) и г) от приложение I към Делегиран регламент (ЕС) 2023/2772, или да използват доброволни стандарти за отчитане във връзка с устойчивостта, препоръчани на равнището на Съюза, когато има такива. Съответните органи обаче могат да решат да приложат общите задължения и по отношение на тези оференти (в който случай задължението за докладване няма да се прилага). Такъв може да бъде случаят например, когато дадена държава членка е загрижена, че оферентите в крайна сметка могат да бъдат притежавани или контролирани от по-големи предприемачи или друга трета страна.

Когато тръжният субект е предприятие, създадено за целите на проект, той може да изпълни изискванията за отчетност съгласно член 4, параграф 2 от Регламента за изпълнение чрез консолидирания отчет за устойчивостта на своето дружество майка, при условие че съответната информация, свързана със стопанските дейности на предприятието, създадено за целите на проект, може ясно да бъде идентифицирана в този отчет, така че компетентният орган да може да провери спазването на приложимите изисквания за надлежна проверка. Следва обаче да се отбележи, че задължението за спазване на изискванията за надлежна проверка, посочени в член 4, параграф 1 от Регламента за изпълнение, остава за самото предприятие, създадено за целите на проект. Въпреки че дружеството майка може да докладва за дейностите на предприятието, създадено за целите на проект, то не може да замести това предприятие при изпълнението на всички елементи на надлежната проверка, както е посочено в член 5, параграф 1 от Директива (ЕС) 2024/1760. Например дружеството майка не може да спре изпълнението на договорите на предприятието, създадено за целите на проект, когато неблагоприятните въздействия не могат да бъдат предотвратени или смекчени по подходящ начин, както е предвидено в членове 10 и 11 от Директива (ЕС) 2024/1760.

([20]) Директива 2013/34/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 г. относно годишните финансови отчети, консолидираните финансови отчети и свързаните доклади на някои видове предприятия и за изменение на Директива 2006/43/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на Директиви 78/660/ЕИО и 83/349/ЕИО на Съвета (ОВ L 182, 29.6.2013 г., стр. 19, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2013/34/oj).

4.2. **Киберсигурност и сигурност на данните**

Поради нарастващите рискове за киберсигурността на електроенергийната система киберсигурността и сигурността на данните са включени като задължителни критерии за предварително квалифициране в член 26 от NZIA. Този неценови критерий следва да гарантира, че оферентите прилагат мерки за управление на установените рискове за киберсигурността, включително рисковете за сигурността на веригата на доставки. Обосновката на член 5 от Регламента за изпълнение има за цел да гарантира, че е възприет подход за управление на риска, като се насърчава ефективното прилагане и същевременно се намалява административната тежест за държавите членки и оферентите.

Съгласно член 5, буква а) от Регламента за изпълнение от всички оференти се изисква да предприемат подходящи и съразмерни с целта технически, оперативни и организационни мерки, които отразяват принципите на сигурността на етапа на проектирането и по подразбиране, за да се гарантира сигурността на мрежовите и информационните системи на инсталацията. Това означава, че държавите членки могат, когато е уместно, да изискват от оферентите да прилагат мерките за управление на риска, свързан с киберсигурността, посочени в член 21, параграф 2 от Директива (ЕС) 2022/2555 („Директивата МИС 2“) ([21]). Прилагането на изискването по отношение на киберсигурността и сигурността на данните засяга всички оференти, независимо дали попадат в обхвата на Директивата МИС 2 или не. Следователно участващите в търга оференти, които не попадат в обхвата на Директивата МИС 2, ще бъдат задължени от държавите членки да прилагат мерки за управление на риска, свързан с киберсигурността, въз основа на принципите, произтичащи от директивата. Въз основа на принципите на Директивата МИС 2 държавите членки следва да гарантират, че мерките, посочени в член 21, параграф 2 от същата директива, са съобразени със съвременното технологично равнище и, когато е приложимо, със съответните европейски и международни стандарти, както и с разходите за изпълнение. При оценката на пропорционалността на тези мерки трябва надлежно да се вземат предвид степента на излагане на рискове на оферента, неговият размер и вероятността от инциденти, както и тяхната сериозност, включително общественото и икономическото им въздействие.

Що се отнася до изискването техническите, оперативните и организационните мерки за гарантиране на сигурността на мрежовите и информационните системи на инсталацията за енергия от възобновяеми източници да отразяват принципа на сигурност още при проектирането, оферентът следва (преди разработването на мрежовата и информационната система, използвана в инсталацията, включително софтуера) да определи правила за сигурно разработване на мрежови и информационни системи и да ги прилага при вътрешно разработване на такива системи или при възлагане на разработването на системите на външни изпълнители. Правилата следва да обхващат всички етапи на жизнения цикъл, включително спецификация, проектиране, разработване, внедряване, поддръжка и изпитване.

За продуктите с цифрови елементи, включително хардуер и софтуер, в Акта за киберустойчивост (Регламент (ЕС) 2024/2847) се определят **изисквания за киберсигурност, с които се определя подход за сигурност още при проектирането**. Производителите, държавите членки и други заинтересовани страни могат да намерят съответната информация относно прилагането на Акта за киберустойчивост на уебсайта на Комисията ([22]), включително често задавани въпроси ([23]). На европейско равнище хармонизираните стандарти, които се разработват от европейските организации по стандартизация (вж. европейските стандарти на Акта за киберустойчивост |STAN4CR), и предстоящите насоки от Комисията и техническите насоки от ENISA ([24]) допълнително ще спомогнат за прилагането на подхода „сигурност на етапа на проектирането“. Другите ресурси включват национални насоки, публикувани от държавите членки ([25]). Освен това Агенцията на ЕС за киберсигурността (ENISA) и Съвместният изследователски център на Европейската комисия извършиха картографиране на съществуващите европейски и международни стандарти в *проучването „Картографиране на изискванията на* Акта за киберустойчивост“ ([26]).

([21]) Директива (ЕС) 2022/2555 на Европейския парламент и на Съвета от 14 декември 2022 г. относно мерки за високо общо ниво на киберсигурност в Съюза, за изменение на Регламент (ЕС) № 910/2014 и Директива (ЕС) 2018/1972 и за отмяна на Директива (ЕС) 2016/1148 (Директива МИС 2) (ОВ L 333, 27.12.2022 г., стр. 80, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2555/oj).
([22]) https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/factpages/cyber-resilience-act-implementation.
([23]) https://digital-strategy.ec.europa.eu/bg/library/cyber-resilience-act-implementation-frequently-asked-questions.
([24]) https://www.enisa.europa.eu/.
([25]) https://digital-strategy.ec.europa.eu/bg/policies/cra-manufacturers.
([26]) Hernandez Ramos, J.L., Karopoulos, G., Nai Fovino, I., Spigolon, R., Sportiello L., Steri, G., Gorniak, S., Magnabosco, P., Atoui, R., Crippa Martinez, C., Cyber Resilence Act Requirements Standards Mapping (Картографиране на изискванията на Акта за киберустойчивост), Служба за публикации на Европейския съюз, 2024 г., https://data.europa.eu/doi/10.2760/905934, JRC137340.

Съхранението и обработването на данни, свързани с инсталации за енергия от възобновяеми източници извън Европейското икономическо пространство (ЕИП), може при определени условия да представлява потенциална заплаха за сигурността на инсталацията и цялостната система и да противоречи на подхода за управление на риска, посочен в член 5 от Регламента за изпълнение. Поради това в Регламента за изпълнение се очертават два случая, в които оферентите трябва да гарантират, че данните не се съхраняват или обработват извън ЕИП:

1) Ако оферентът попада под юрисдикцията на трета държава, която изисква от него да докладва на органите информация за уязвимостите на софтуера или хардуера, дори преди да стане известно, че тези уязвимости са били използвани.

2) Ако оферентът попада под юрисдикцията на трета държава, от чиято територия, съгласно публично изявление от името на Съюза или на държавата членка, провеждаща търга, участниците в заплахата са извършили злонамерени действия или кампании в киберпространството.

Държавите членки трябва да определят посочените по-горе юрисдикции на трети държави, като използват критериите, определени в Регламента за изпълнение. Що се отнася до критерия за публично изявление от името на Съюза, че участниците в заплахи, действащи от територията на трета държава, са извършили злонамерени действия или кампании в киберпространството, съображение 5 съдържа препратка към инструментариума за кибердипломация ([27]) — „Рамка за съвместен дипломатически отговор на ЕС срещу злонамерени действия в киберпространството“, създадена със заключенията на Съвета през юни 2017 г. (https://www.cyber-diplomacy-toolbox.com/). В съображението допълнително се пояснява, че държавите членки следва да вземат предвид всички ограничителни мерки, наложени от Съюза в отговор на външни кибератаки въз основа на Регламент (ЕС) 2019/796 ([28]) на Съвета от 17 май 2019 г. В приложението към настоящия регламент на Съвета се съдържа списък на третите държави, за които е направено такова изявление. Що се отнася до публичните изявления от името на държавата членка, която провежда търга, на държавите членки се препоръчва да се консултират със своите национални органи, отговарящи за кибердипломацията, за да установят дали — и ако случаят е такъв, за кои аспекти — са приети съответните публични изявления.

Ако някое от тези две условия е изпълнено, оферентите трябва да представят подробен план за киберсигурност, в който се посочват прилаганите техническите, оперативните и организационните мерки, за да се гарантира, че данните, използвани или генерирани в техните стопански дейности, свързани с търга, се съхраняват и обработват в рамките на ЕИП и не се прехвърлят извън ЕИП. Това изискване се прилага за данни, свързани с ИКТ продукти и услуги, използвани в проекта на оферента, а не за всички данни, генерирани и съхранявани от оферента или от по-широките дейности на неговите доставчици. Счита се, че данните се съхраняват и обработват в рамките на ЕИП, когато се съхраняват и обработват в помещенията на оферента в ЕИП или на неговите сървъри в рамките на ЕИП. Освен това данните, съхранявани и обработвани в облака, се считат за съхранявани и обработвани в рамките на ЕИП, когато се съхраняват и обработват изключително в центрове за данни, обслужващи този облак, намиращи се в рамките на ЕИП. Това важи и за резервните копия и резервните сървъри, които също трябва да се намират в ЕИП.

Както е посочено в съображение 4 от Регламента за изпълнение, инсталациите за енергия от възобновяеми източници са изправени пред редица потенциални рискове за киберсигурността, свързани с веригата на доставките, като например тежка и неочаквана повреда по веригата на доставките, липса на продукти, услуги или процеси в областта на ИКТ по **веригата на доставките** или кибератаки, инициирани от участници във веригата на доставките, включително от много умели и настойчиви злонамерени участници на държавно равнище и от престъпните среди. Поради това в член 5, буква в) от Регламента за изпълнение от оферентите се изисква да гарантират и докажат — когато оферентът разчита на доставчици за доставката на ИКТ продукти, използвани в инсталацията за енергия от възобновяеми източници, или ИКТ услуги, свързани с нейната експлоатация — че доставчиците предприемат мерките, посочени в буква а). Вследствие на това доставчиците трябва също така да предприемат подходящи и съразмерни с целта технически, оперативни и организационни мерки, които отразяват принципите на сигурността на етапа на проектирането и по подразбиране, за да се гарантира сигурността на мрежовите и информационните системи на инсталацията за енергия от възобновяеми източници, включително, когато е приложимо, мерките, изброени в член 21, параграф 2 от Директива (ЕС) 2022/2555. Освен това разпоредбите на член 5, буква б) от Регламента за изпълнение се прилагат и за доставчиците на ИКТ продукти и услуги, които отговарят на някое от горепосочените условия, като в този случай те трябва също така да приемат мерки, за да гарантират, че данните, използвани или генерирани в техните стопански дейности, свързани с търгове, се съхраняват и обработват в рамките на ЕИП и не се прехвърлят извън ЕИП. Тъй като доставчиците на ИКТ не участват пряко в търга и са избрани от оферента, отговорност на оферента ще бъде да гарантира, че всеки доставчик на ИКТ, който отговаря на което и да е от условията, също изпълнява това задължение.

([27]) Заключения на Съвета относно рамка за съвместен дипломатически отговор на ЕС срещу зловредни кибердейности („Инструментариум за кибердипломация“), 19 юни 2017 г.

([28]) Регламент (ЕС) 2019/796 на Съвета от 17 май 2019 г. относно ограничителни мерки срещу кибератаки, застрашаващи Съюза или неговите държави членки (ОВ L 129I, 17.5.2019 г., стр. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/796/oj).

Това се отнася за всички ИКТ продукти, използвани в инсталацията за енергия от възобновяеми източници, или ИКТ услуги, свързани с нейната експлоатация. В Регламент (ЕС) 2019/881 (Акт за киберсигурността) ИКТ продуктите се определят като „елемент или група елементи на мрежа или на информационна система“, а ИКТ услугите се определят като „услуга, състояща се в изцяло или главно в предаване, съхранение, извличане или обработка на информация посредством мрежи и информационни системи“ ([29]). Няма изчерпателен и окончателен списък на ИКТ продукти и ИКТ услуги, тъй като те продължават да се развиват.

В член 16, параграф 4 от Регламента за прилагане се посочва, че: „Спазването на критериите, посочени в член 5, се оценява, като от оферентите се изисква да представят план за киберсигурност на тръжния проект и да го актуализират редовно по време на изпълнението на проекта.“ Специфичните изисквания за плана за киберсигурност, който трябва да бъде представен като доказателство за съответствие в тръжния процес, следва да бъдат определени от държавата членка, организираща търга. В плана за киберсигурност следва да се документира как оферентът определя рисковете за киберсигурността и как ги преодолява, включително как оферентът и, когато е приложимо, неговите доставчици прилагат необходимите технически, оперативни и организационни мерки. По подобен начин нивото на увереност може да варира, наред с другото, от лични декларации, одитни доклади или сертификати от независими трети страни (например от подходящо сертифициране по ISO/IEC 27.001) или доклади от инспекции от органи, компетентни в областта на киберсигурността.

Що се отнася до критерия за оперативен контрол в член 5, буква г) от Регламента за изпълнение, съгласно член 2, точка 5 от него „оперативен контрол“ означава органът да въвежда и прилага оперативни политики, с които се уреждат ежедневните дейности, процеси и ресурси, за да се гарантира безпрепятственото функциониране на дадена инсталация, и по-специално на нейните мрежови и информационни системи“. Поради това решаващите изисквания за критерия за оперативен контрол са i) операторът да има правомощието да въвежда и изпълнява оперативни политики, свързани с продължаването на експлоатацията на инсталацията, особено в случай на кибератака, засягаща безпромлемното функциониране на инсталацията, и мрежовите и информационните системи, поддържащи инсталацията, и ii) този оператор да е установен в ЕИП. Следните примери за „оперативен контрол“ са възможни подходи към изпълнението, но те не представляват изчерпателен списък. Избраният подход ще зависи от всяка ситуация, наличните ресурси, сложността на въпросните операции и други фактори.

1) За да упражнява най-висока степен на контрол, операторът, установен в ЕИП, може да поддържа напълно еднакви контролни центрове, способни да осъществяват нормална експлоатация дори в случай на пълно прекъсване на услугата. Въпреки че този подход увеличава максимално издръжливостта, той обикновено води до по-високи оперативни разходи.

2) Алтернативна възможност би било да се приемат политики и процедури, гарантиращи подходяща документация, процедури за предаване, резервно оборудване, редовно обучение на квалифициран персонал и редовни учения, за да се гарантира безпроблемно приемане на околната среда и способността за прилагане на тези политики и процедури.

3) Друга възможност е да се сключат договорни споразумения с алтернативни доставчици, като се гарантира, че те притежават експертен опит и капацитет да поемат операциите в случай на прекъсване. Тези споразумения следва да улесняват плавния преход и да свеждат до минимум прекъсванията на услугите.

4) Във всички случаи оферентите трябва да могат да докажат, че разполагат с механизми за поддържане на оперативен контрол, особено в случай на кибератака.

4.3. **Способност за цялостно и навременно изпълнение**

Критериите за предварително квалифициране, свързани със способността за цялостно и навременно изпълнение, са стандартни изисквания в търговете за енергия от възобновяеми източници. В член 6 от Регламента за изпълнение се определят най-добрите практики, установени в цяла Европа. В него се съдържа списък с документи, свързани с оферентите и проектите, и се налага задължение на оферентите да предоставят два или повече от документите от този списък. Държавите членки решават кои два (или повече) документа от списъка трябва да представят оферентите. Държавите членки следва да адаптират документацията, изисквана за търга, към характеристиките на търга, като например разходите по проекта, рисковете по проекта, капацитета на проекта, зрелостта на технологията, степента на иновация, изисквана за търга, и други съответни пазарни условия.

([29]) Регламент (ЕС) 2019/881 на Европейския парламент и на Съвета от 17 април 2019 г. относно ENISA (Агенцията на Европейския съюз за киберсигурност) и сертифицирането на киберсигурността на информационните и комуникационните технологии, както и за отмяна на Регламент (ЕС) № 526/2013 (Акт за киберсигурността) (ОВ L 151, 7.6.2019 г., стр. 15, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/881/oj).

4.4. **Принос за издръжливостта**

В съответствие с член 26, параграф 2 от NZIA „Търговете допринасят за издръжливостта, като се взема предвид делът на технологията за нулеви нетни емисии или на нейните основни специфични компоненти, които са с произход от трета държава и които представляват повече от 50 % от доставките на тази конкретна технология за нулеви нетни емисии или на нейни основни специфични компоненти в рамките на Съюза.“

Съгласно съображение 9 от Регламента за изпълнение критерият за издръжливост има за цел да гарантира достъп до сигурни и устойчиви енергийни доставки за Европейския съюз чрез: i) намаляване на настоящите зависимости и избягване на нови стратегически зависимости от отделни трети държави за доставката на технологии за енергия от възобновяеми източници с нулеви нетни емисии и техните основни специфични компоненти; и ii) увеличаване на производствените мощности на Съюза за тези технологии и компоненти. Това следва да се направи, без да се застрашава постигането на обвързващата цел на Съюза за енергията от възобновяеми източници за 2030 г., определена в член 3, параграф 1 от Директива 2018/2001/ЕС.

За постигането на тази цел член 7 от Регламента за изпълнение се основава на списъка на крайните продукти и основните специфични компоненти, определен в Регламент за изпълнение (ЕС) 2025/1178 ([30]), и предвижда три набора от правила, приложими към три различни сценария ([31]):

1) **Комисията установи зависимост от доставката на крайните продукти на технологиите за енергия от възобновяеми източници, попадащи в обхвата на член 26 от NZIA** ([32]): Държавите членки трябва да ограничат участието до съответните търгове или да присъждат точки въз основа на изискванията, свързани с произхода на крайния продукт и определен брой основни специфични компоненти с произход от трета държава, от която Съюзът е прекомерно зависим, както е посочено в член 7, параграф 1, букви а)—е) от Регламента за изпълнение. Освен това в член 7, параграф 1 от Регламента за изпълнение се определят ограничения за произхода на някои ключови стратегически компоненти, определени въз основа на тяхната технологична стойност и централна роля за сигурността на енергийните доставки и във веригата на доставки на конкретни технологии за нулеви нетни емисии. Тези изисквания са определени, като са взети предвид специфичните обстоятелства и характеристики на различните технологии за енергия от възобновяеми източници, попадащи в обхвата на член 26 от NZIA, като например наличността на алтернативни източници на доставки, достатъчни производствени мощности в световен мащаб, степента на зрялост и степента на внедряване на технологията, въздействието на диверсификацията върху веригите на доставките и общите разходи.

   Член 7, параграф 1, втора алинея от Регламента за изпълнение предвижда, че ако „в допълнение към условията, посочени в първа алинея, повече от 85 % от доставките в рамките на Съюза на един или повече основни специфични компоненти са с произход от една-единствена трета държава, държавите членки разрешават участие в търга или присъждат точки само на офертите, в които за най-малко един от тези основни специфични компоненти количеството на този компонент с произход от тази трета държава не надвишава 85 %.“ Това изискване има за цел да не допуска оферентите, когато избират кой компонент да доставят извън държавата, от която има зависимост, систематично да избират компоненти, за които има много висока степен на зависимост (над 85 %), и да се съсредоточат само върху диверсификацията на компонентите с ниска степен на зависимост. От оферентите не се изисква да спазват това изискване за всички компоненти, за които има зависимост над 85 %, а само за поне един от тях (т.е. ако има два или повече компонента с такава висока степен на зависимост, оферентите могат да изберат да спазват това изискване само за един от тях). Ако чрез спазване на изискванията, посочени в член 7, параграф 1, първа алинея, оферентът вече диверсифицира доставката на поне един компонент, за който Европейският съюз има зависимост над 85 %, втората алинея също се счита за спазена. Например, ако оферент с проект за слънчеви фотоволтаични уредби използва фотоволтаична система с елементи, които не са с произход от трета държава, от която Европейският съюз е зависим, и

([30]) Регламент за изпълнение (ЕС) 2025/1178 на Комисията от 23 май 2025 г. за определяне на правилата за прилагане на Регламент (ЕС) 2024/1735 на Европейския парламент и на Съвета що се отнася до списъка на технологиите за нулеви нетни емисии и техните основни специфични компоненти за целите на оценката за приноса към издръжливост (ОВ L, 2025/1178, 18.6.2025 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2025/1178/oj).

([31]) Диаграма за прилагането на тези правила е представена в приложението към настоящото съобщение.

([32]) Повече от 50 % от доставките в рамките на Европейския съюз от една-единствена трета държава или най-малко 40 % от доставките в рамките на Европейския съюз от една-единствена трета държава с увеличение от най-малко 10 процентни пункта средно за две последователни години. Последно съобщение: Съобщение на Комисията (ЕС) 2025/9034 от 18 юни 2025 г. (ОВ C, C/2025/3236, 18.6.2025 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3236/oj).

Комисията е установила в своето съобщение относно дяловете на доставките с произход от различни трети държави ([33]), че делът на доставките на фотоволтаични елементи от една-единствена трета държава е над 85 %, офертата е в съответствие и с член 7, параграф 1, втора алинея ([34]).

2) **Комисията не е установила зависимост от доставката на крайните продукти на технологиите за енергия от възобновяеми източници, попадащи в обхвата на член 26 от NZIA, но е установила зависимост от един или повече от техните основни специфични компоненти:** Държавите членки трябва да ограничат участието в търга или да присъждат точки само на оферти, в които количеството на всеки от тези основни специфични компоненти с произход от съответната трета държава не надвишава 50 %. Тази граница следва да се измерва на равнище проект, а не на равнището на отделния краен продукт. Например, ако съгласно член 7, параграф 2 от оферентите се изисква да разполагат с не повече от 50 % от определен компонент на уредба за вятърна енергия с произход от държавата, от която е налице зависимост, оферентът ще изпълни това изискване, ако половината от неговите вятърни турбини не използват този компонент с произход от третата държава, от която е налице зависимост, а другата половина го използват. Като алтернатива, ако всеки краен продукт има повече от един такъв компонент и тези компоненти са идентични, оферентът може да реши за всяка вятърна турбина да се състои от някои компоненти с произход от третата държава, от която е налице зависимост, а други — не. Важният фактор за спазването на член 7, параграф 2 е, че не повече от 50 % от всички съответни компоненти, използвани в проекта, трябва да произхождат от държавата, от която е налице зависимост.

С член 7, параграф 2, втора алинея на държавите членки се предоставя гъвкавост да приемат по-леки изисквания, когато делът на доставките на специфични компоненти с произход от една-единствена трета държава е над 85 % от общите доставки за Европейския съюз. В този случай се счита, че степента на зависимост от една-единствена трета държава може да бъде толкова висока, че стриктното прилагане на критерия за издръжливост би застрашило сигурността на доставките на този компонент. Поради това държавите членки могат да решат да определят по-висока максимална граница, до 85 %, за компоненти с произход от третата държава, от която е налице зависимост. Тази максимална граница беше избрана, за да се предотврати възможността по-висока граница — по-близка до 100 % — да доведе до неефективност на разпоредбата, както и за да се даде възможност за поетапна диверсификация. В това отношение следва да се припомни съображение 9 от Регламента за изпълнение, в което органите, провеждащи търга се призовават, когато решават дали да прилагат издръжливостта като критерий за предварително квалифициране или критерий за възлагане, да „вземат предвид степента на зависимост на Съюза от трета държава за тази технология за нулеви нетни емисии или за нейния основен специфичен компонент, наличността на алтернативни източници на доставки и въздействието, което прилагането на издръжливостта като критерий за предварително квалифициране вместо критерий за възлагане би могло да окаже върху доставката на този основен специфичен компонент“.

3) **Комисията не е определила, в случая на вятърна енергия от разположени на сушата инсталации, вятърна енергия от разположени в морето инсталации и електролизьори, че повече от 50 % от доставките в рамките на Съюза на съответния краен продукт с технология за нулеви нетни емисии или повече от 40 % с увеличение от най-малко 10 процентни пункта средно за две последователни години са с произход от една-единствена трета държава:** Изискванията на член 7, параграф 1 се прилагат за търговете за тези технологии по отношение на крайните продукти и техните основни специфични компоненти с произход от Китай. Съответствието с член 7, параграф 3 ще бъде гарантирано, ако поне 75 % от крайните продукти, които са част от офертата, отговарят на изискванията, посочени в член 7, параграф 1 по отношение на крайните продукти и техните основни специфични компоненти с произход от Китай. Например проект за вятърна енергия от разположени на сушата инсталации,

([33]) Съобщение на Комисията за предоставяне на актуализирана информация за определяне на дяловете на доставките в Европейския съюз на крайни продукти и техните основни специфични компоненти с произход от различни трети държави съгласно Регламент (ЕС) 2024/1735 за създаване на рамка от мерки за укрепване на европейската екосистема за производство в областта на технологиите за нулеви нетни емисии (Законодателен акт за промишленост с нулеви нетни емисии) (ОВ C, C/2025/3236, 18.6.2025 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3236/oj).

([34]) Пример за критерий за допустимост за издръжливост на фотоволтаичните технологии за 2026 г.:
„По-специално крайните продукти и основните специфични монтажни компоненти, изброени в Регламент за изпълнение (ЕС) 2025/1178, по тип не се сглобяват или произвеждат в трета държава, за която Комисията е определила в съответствие с член 29, параграф 2 от NZIA, че повече от 50 % от доставките в рамките на Съюза на крайните продукти са с произход само от една-трета държава или че доставката в рамките на Съюза на крайни продукти с произход само от една-трета държава се е увеличила средно с най-малко 10 процентни пункта в продължение на две последователни години и достига най-малко 40 % от доставките в рамките на Съюза, и по-конкретно:
а) фотоволтаичният модул не е сглобен в тази трета държава;
б) фотоволтаичните елементи не са с произход от тази трета държава;
в) инверторите не са с произход от тази трета държава;
г) поне още един от основните специфични компоненти, изброени в списъка, определен в приложението към Регламент (ЕС) 2025/1178, не е с произход от тази трета държава.“

участващ в търг, за който се прилага член 26 от NZIA и в който се планира инсталирането на 100 вятърни турбини, ще трябва да поеме задължение за най-малко 75 турбини, отговарящи на изискванията на член 7, параграф 1, буква б), като не се включват крайният продукт и повече от три основни специфични компонента с произход от Китай. Директните силови предавания (включително генератора) и/или силовите предавания с предавателна кутия (включително генератора) не могат да бъдат включени в основните специфични компоненти с произход от Китай ([35]).

Обосновката за това правило е, че за тези технологии съществува значителен риск от повишена зависимост от вноса от Китай, което може да застраши сигурността на доставките за Европейския съюз. Това заключение се основава на настоящите и прогнозните тенденции при търсенето и предлагането на тези технологии в световен мащаб и на равнището на ЕС, както и на факта, че производствените мощности на Китай надхвърлят 50 % от световното производство, а прогнозното ѝ производство значително надвишава целите на вътрешния пазар и предвидимото търсене. Трябваше да бъдат предприети мерки за постигане на целта на обществената политика за намаляване на риска от висока степен на зависимост чрез диверсификация на източниците на доставки в сектор от стратегическо значение.

Член 7, параграф 3 не засяга прилагането на член 7, параграф 2 по отношение на вятърна енергия от разположени на сушата инсталации, вятърна енергия от разположени в морето инсталации и електролизьори, когато делът на доставките на един от техните основни специфични компоненти с произход от една-единствена трета държава е над праговете, определени в член 7, параграф 2, първа алинея.

Важно е да се поясни, че член 7 предвижда пълна хармонизация на: i) изискванията относно максималния брой компоненти, които могат да бъдат с произход от трета държава, от която Европейският съюз е прекомерно зависим или съществува значителен риск от повишена зависимост; и ii) ключовите стратегически компоненти. Това означава, че за крайните продукти в областта на технологиите за нулеви нетни емисии и основните специфични компоненти, обхванати от член 26 от NZIA, държавите членки не могат да определят различен брой или да определят различни ключови стратегически компоненти, за да изпълнят минималните изисквания, посочени в член 7. В рамките на ограниченията по член 7 оферентите следва да запазят гъвкавост при избора на компонентите ([36]), които възнамеряват да доставят от третата държава, от която Европейският съюз е прекомерно зависим или от която съществува значителен риск от повишена зависимост, като държавите членки не могат да ограничават тази гъвкавост.

В случаите обаче, когато издръжливостта се използва като критерий за възлагане в търговете, държавите членки запазват възможността и се насърчават да популяризират по-нататъшна диверсификация извън държава, от която Европейският съюз е прекомерно зависим, и да надхвърлят минималните изисквания по член 7, като присъждат повече точки на оферентите, които надхвърлят тези минимални изисквания, чрез допълнителни критерии за възлагане. На практика държавите членки, които са определили минимални изисквания под формата на критерии за възлагане, приведени в съответствие с член 7 от Регламента за изпълнение, имат възможност да направят тези изисквания по-амбициозни чрез добавяне на допълнителни критерии за възлагане по отношение на редица допълнителни основни специфични компоненти към минималните изисквания. Например в търг за внедряване на вятърна енергия от разположени на сушата инсталации държава членка може да реши да присъди определен брой точки на оференти, които отговарят на минималните изисквания по член 7, параграф 1, буква б) (не повече от три основни специфични компонента са с произход от третата държава, от която е налице зависимост), и да присъди допълнителни точки на оференти, които отговарят на по-строги изисквания (например не повече от два компонента са с произход от третата държава, от която е налице зависимост). По този начин, що се отнася до минималното изискване, държавите членки не могат да определят различен брой, нито да определят различни ключови стратегически компоненти, за да изпълнят тези по-амбициозни изисквания.

Що се отнася до всички неценови критерии съгласно член 26, параграф 2 от NZIA, държавите членки могат да съчетаят прилагането на критериите за предварително квалифициране и критериите за възлагане, включително тези за издръжливост, за да изпълнят минималните изисквания, определени в член 7. Например държава членка може да реши, че изискванията за максималния брой компоненти с произход от третата държава, от която Европейският съюз е прекомерно зависим, се

([35]) Пример за критерий за допустимост за издръжливост за технологията за вятърна енергия от разположени в морето инсталации за 2026 г.:

„В заявлението си заявителят трябва да поеме ангажимент да диверсифицира доставките си, като забрани за най-малко 75 % от вятърните турбини в проекта закупуването на доставки от Китайската народна република за:

— вятърните турбини за вятърна енергия от разположени в морето инсталации (= краен продукт) и
— генератора (= задължителен основен специфичен компонент) и
— три други основни специфични компонента, по избор на заявителя измежду деветте основни специфични компонента на вятърната турбина. Списъкът на деветте основни специфични компонента за вятърни турбини е определен в Регламент за изпълнение (ЕС) 2025/1178 на Комисията от 23 май 2025 г.

Освен това в заявлението си заявителят трябва да поеме ангажимент, че максимум 85 % от постоянните магнити по проекта ще бъдат внесени от Китайската народна република.“

([36]) в списъка на крайните продукти и основните специфични компоненти, определен в Регламент за изпълнение (ЕС) 2025/1178.

прилагат като критерии за предварително квалифициране, докато изискванията за произхода на ключови стратегически компоненти се прилагат като критерии за възлагане (например не повече от три основни специфични компонента за вятърна енергия от разположени на сушата инсталации могат да произхождат от третата държава, от която е налице зависимост и се присъждат точки, ако директното силово предаване (включително генератор) и/или силовото предаване с предавателна кутия (включително генератор) не са с произход от тази трета държава). По същата логика, когато се прилага член 7, параграф 2, държавите членки могат да решат да прилагат издръжливостта като критерий за предварително квалифициране към един или повече компоненти и като критерий за възлагане към един или повече други компоненти, например за да вземат предвид наличието на доставки на някои компоненти и възможното въздействие върху разходите от прилагането на издръжливостта като критерий за предварително квалифициране, а не като критерий за възлагане. Следва обаче да се отбележи, че държавите членки не могат да разделят прилагането на едно-единствено минимално изискване на повече от един критерий, съчетаващ критерии за предварително квалифициране и критерии за възлагане, например като определят за търг за вятърна енергия от разположени в морето инсталации критерий за предварително квалифициране, според който не повече от два основни специфични компонента могат да произхождат от трета държава, от която Европейският съюз е прекомерно зависим, и подобен критерий за възлагане за два други основни специфични компонента, тъй като член 7, параграф 1, буква в) предвижда, че „не повече от четири основни специфични компонента произхождат от тази трета държава“.

Що се отнася до всички други неценови критерии и както е посочено в член 16, параграф 2 от Регламента за изпълнение, оферентите трябва да поемат ангажимент да спазват изискванията за издръжливост в момента на подаване на офертата или по-рано, докато действителното спазване може да бъде доказано на по-късен етап. Съответните органи имат право да решат кога ще извършат проверка действителното спазване на изискванията, като това може да се осъществи в различни моменти през целия жизнен цикъл на проекта. При определянето на изискванията за доказване на спазване на изискванията за издръжливост би било важно държавите членки да вземат предвид дългия срок за изпълнение на повечето проекти за енергия от възобновяеми източници и степента на затрудненост на оферентите и производителите да разполагат достатъчно рано с информация от кой доставчик ще доставят крайните си продукти и основните специфични компоненти, отчасти поради променливостта на световната верига на доставки и на търсенето на определени продукти и компоненти. Поради това за оферентите би било трудно да докажат спазване на изискванията за издръжливост в момента на подаване на офертата, което, особено за големи и комплексни проекти, често предхожда с няколко години действителното въвеждане в експлоатация на проекта.

Що се отнася до доказването на съответствие с критерия за устойчивост, в член 16, параграф 5 от Регламента за изпълнение се предвижда, че „спазването на критериите, посочени в член 7, се оценява, като от оферентите се изисква да представят митническа документация в съответствие с Регламент (ЕС) № 952/2013 на Европейския парламент и на Съвета, когато има такава, и други относими документи, доказващи произхода или мястото на сглобяване на технологията за нулеви нетни емисии или на нейните основни специфични компоненти, включително фактури или всякакви други средства“. С Регламент (ЕС) № 952/2013 се установяват правилата и процедурите за митническите операции в рамките на ЕС, които включват понятието „правила за произход“ за определяне на мястото на произход на даден продукт. Непреференциалните правила за произход са посочени в „Таблицата с правила за определяне на непреференциален произход на продуктите (съгласно класификацията в КН)“ на Европейската комисия. В приложение I към насоките за прилагането на член 28 ([37]) са илюстрирани позициите по Хармонизираната система, свързани с технологиите за нулеви нетни емисии, които са от най-голямо значение за член 26, както и за член 28 от NZIA. Тези позиции могат да бъдат сверени с таблицата на Европейската комисия, за да се определят приложимите непреференциални правила за произход съгласно митническите кодекси на Съюза. Оферентите следва да представят митнически декларации като основна документация за доказване на съответствието с критерия за издръжливост.

По отношение на непреференциалния произход се прилага принципът на свободно доказване, което означава, че за доказване на мястото на производство или сглобяване на продукта, както е декларирано в митническите декларации, могат да се използват широк набор от документи и надеждни доказателства. Тези документи могат да включват фактури, идентификационни номера на продукти, серийни номера или кодове, табелки с наименованието, сертификати за произход, коносаменти и други транспортни документи, описи на материалите, декларации на доставчици, известия за доставка, договори с доставчици, сертификати за фабрична инспекция или системи за управление на производството. Въпреки че може да се наложи приносът за издръжливостта да бъде проверен за всеки основен специфичен компонент на крайния продукт в областта на технологиите за нулеви нетни емисии (в различните нива на неговата верига за създаване на стойност), митническите декларации предоставят информация само за произхода на основните специфични компоненти, внасяни в ЕС, а не за други основни специфични компоненти, например тези на следващо ниво от веригата за създаване на стойност, или тези, произведени в ЕС.

([37]) Съобщение на Комисията — Насоки за прилагането на член 28 от Регламент (ЕС) 2024/1735 за създаване на рамка от мерки за укрепване на европейската екосистема за производство в областта на технологиите за нулеви нетни емисии и за изменение на Регламент (ЕС) 2018/1724 (NZIA) (ОВ C, C/2026/123, 7.1.2026 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/123/oj).

Поради тази причина в член 16, параграф 5 от Регламента за изпълнение се посочва, че митническата документация следва да се предоставя, когато е налична, и може да бъде допълнена от други съответни документи, доказващи произхода или мястото на сглобяване на крайните продукти в областта на технологиите за нулеви нетни емисии и основните специфични компоненти в съответствие с техните непреференциални правила за произход. Например в случай на фотоволтаичен модул митническата декларация предоставя информация само за произхода на самия модул. За да се определи произходът на изграждащите го основни специфични компоненти (т.е. слънцезащитно стъкло, фотоволтаични елементи, фотоволтаични пластини, слитъци от силиций с чистота за фотоволтаични приложения и поликристален силиций с чистота за фотоволтаични приложения), са необходими други документи измежду изброените по-горе. В член 16, параграф 5 фактурите се посочват като възможен оправдателен документ, който би могъл да се използва за тази цел. Държавите членки обаче могат да изискват други документи, ако те предоставят надеждна информация, свързваща продуктите с мястото им на производство или сглобяване. Тези документи могат да включват идентификационни номера на продукти, серийни номера или кодове, табелки с наименованието, сертификати за произход, коносаменти и други транспортни документи, описи на материалите, декларации на доставчици, известия за доставка, договори с доставчици, сертификати за фабрична инспекция или системи за управление на производството. Ако даден оферент не представи съответен документ, доказващ произхода или мястото на сглобяване на крайния продукт или основния специфичен компонент, държавите членки следва автоматично да считат, че тези крайни продукти или основни специфични компоненти са с произход от държава, от която ЕС е силно зависим, или са сглобени в такава държава.

Ако по време на изпълнението на проекта са необходими промени в доставчиците, те следва да отговарят на критериите, определени в първоначалния търг, на който е избрана офертата. Например, когато са приложени критериите за издръжливост, заместването на компоненти в даден проект следва да бъде разрешено само ако те отговарят на първоначално разгледания принос за издръжливостта. Изключения от това правило следва да се прилагат само ако спазването на тръжните критерии би довело до техническа несъвместимост.

4.5. **Принос за устойчивостта**

В съответствие с член 26, параграф 2 от NZIA държавите членки следва да оценят приноса на търговете за устойчивостта, като проучат екологичната устойчивост на офертите или техния принос за иновациите или интеграцията на енергийната система.

4.5.1. *Екологична устойчивост*

Приносът на даден търг за устойчивостта може да бъде оценен чрез определяне на неценови критерии за екологична устойчивост, с които се оценява въздействието върху климата и околната среда. Тези критерии трябва да надхвърлят минималните изисквания, определени от приложимото право, включително националното право и правото на ЕС. Както е пояснено в съображение 16 от Регламента за изпълнение, при разработването на критерии за екологична устойчивост държавите членки могат да прилагат един или повече от критериите за екологична устойчивост, определени в Регламента за изпълнение, или други критерии, които считат за уместни. Ако държавите членки изберат да прилагат критериите, разработени в Регламента за изпълнение, те трябва да следват методиката, определена в Регламента.

По отношение на въглеродния отпечатък понастоящем няма въведени хармонизирани задължителни методики на Съюза за технологиите, попадащи в обхвата на Регламента за изпълнение. Комисията обяви, че ще работи за опростяване и хармонизиране на методиките за отчитане на въглеродните емисии ([38]). Като част от Регламента за създаване на рамка за определяне на изискванията за екопроектиране за устойчиви продукти ([39]) Комисията би могла да работи по информация, свързана с показателите за жизнения цикъл относно околната среда, като например въглеродния отпечатък. Това би било различно от изискванията за енергийно етикетиране и други показатели за екологична устойчивост, като например възможността за рециклиране.

Междувременно в Регламента за изпълнение се предоставя информация относно принципите, които следва да се спазват при такава оценка на въглеродния отпечатък (въз основа на оценка на жизнения цикъл — LCA) — по отношение на изискванията за прозрачност и качество на данните. Тя следва също така да гарантира, че въглеродният отпечатък обхваща редица етапи от жизнения цикъл. Тъй като наличността и надеждността на данните за обхващане на всички етапи на оценката на база жизнения цикъл могат да варират, това следва да бъде взето предвид при определянето на границите на системата и допусканията за въглеродния отпечатък ([40]).

([38]) Съобщение „Пакт за чиста промишленост: Съвместна пътна карта за конкурентоспособност и декарбонизация“ (COM(2025) 85).

([39]) Регламент (ЕС) 2024/1781 на Европейския парламент и на Съвета от 13 юни 2024 г. за създаване на рамка за определяне на изискванията за екопроектиране за устойчиви продукти, за изменение на Директива (ЕС) 2020/1828 и Регламент (ЕС) 2023/1542 и за отмяна на Директива 2009/125/ЕО (ОВ L, 2024/1781, 28.6.2024 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1781/oj).

([40]) Препоръка (ЕС) 2021/2279 на Комисията може да се счита за подходяща отправна точка за специфичните за развитието данни и насоки.

4.5.2. *Иновативност*

Критерият за иновативност има за цел да гарантира, че когато иновативността е интегрирана в търг, спечелилите проекти демонстрират осезаемо подобрение спрямо съвременното технологично равнище. Като се има предвид, че иновативността може да има различни ефекти, Регламентът за изпълнение не налага ограничения в областите, в които следва да се осъществява тази иновация. Вместо това тези области ще бъдат определени по време на процеса на определяне на структурата на търговете въз основа на специфичните цели за иновации, определени от държавите членки, организиращи търга. В Регламента за изпълнение се прави разграничение между търгове само за иновации и търгове, които включват някои иновативни аспекти, но са съсредоточени предимно върху внедряването. Следователно Регламентът за изпълнение налага различни задължения в зависимост от естеството на търсената иновация.

4.5.3. *Интеграция на енергийната система*

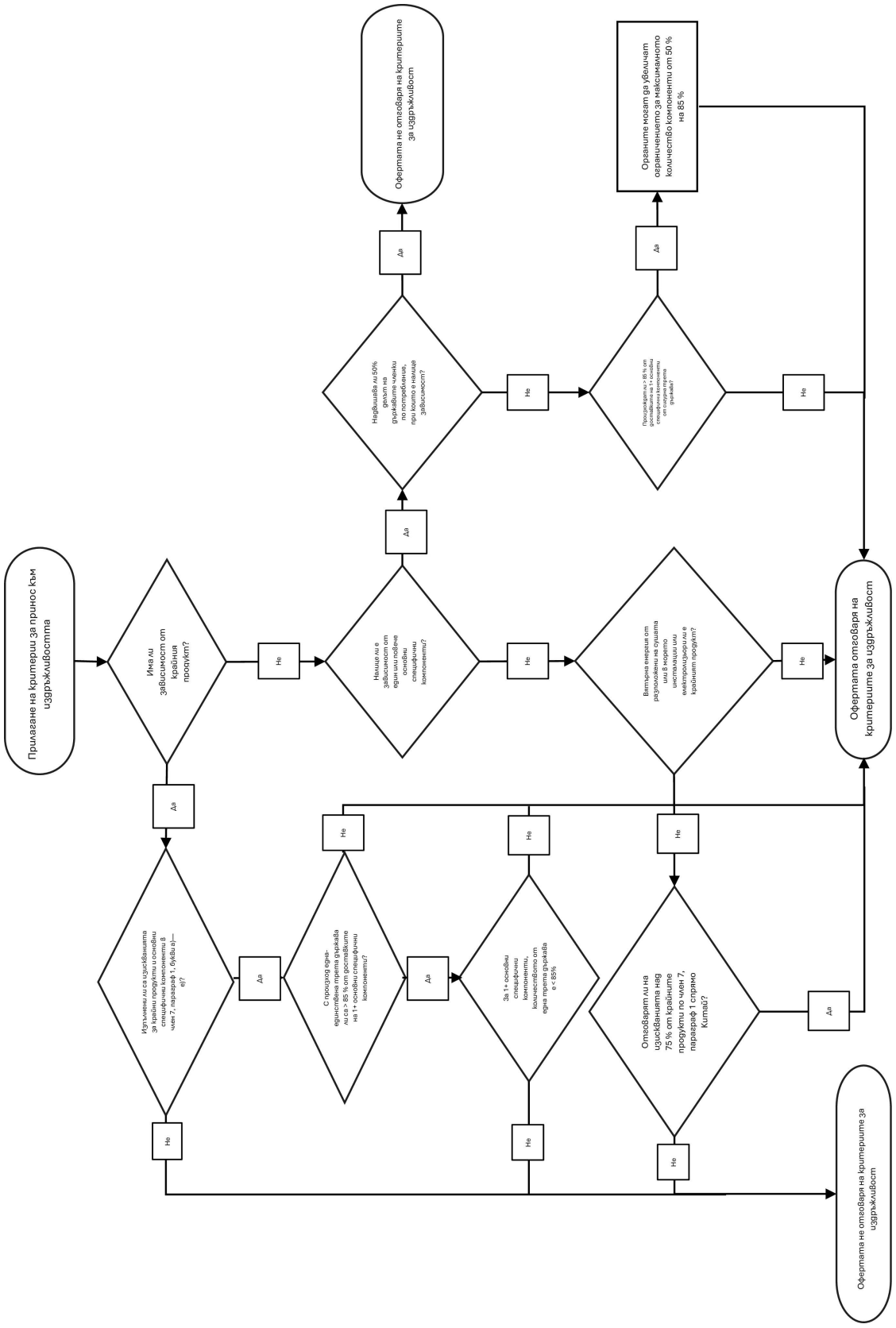
Съгласно определението в NZIA „интеграция на енергийната система“ се отнася до увеличаване на интеграцията на енергията от възобновяеми източници в електроенергийната система и постигане на ефикасност на системно равнище, включително в секторите на енергоносителите, инфраструктурата и търсенето. Общата цел на интеграцията на енергийната система е да се предоставят гъвкави, надеждни и ресурсно ефективни енергийни услуги без изкопаеми горива на възможно най-ниска цена.

В Регламента за изпълнение се определят неценови критерии за интегриране на енергийната система в търговете за енергия от възобновяеми източници, за да се спомогне за намаляване на разходите за енергийната система чрез справяне с въздействието на експлоатацията на проекти за енергия от възобновяеми източници върху системата. Приносът на офертите за интеграцията на енергийната система следва да се оценява въз основа на способността им да спомогнат за намаляване на нуждите на системата въз основа на три измерения: (1) времева гъвкавост, (2) въздействие по отношение на местоположението и (3) връзки между енергоносителите.

Член 15 има за цел да гарантира, че се вземат предвид и трите измерения, а не само например времевата гъвкавост. Причината е, че от гледна точка на интеграцията на енергийната система всички измерения са взаимозависими, което затруднява разделянето им. Въпреки че Регламентът за изпълнение изисква в структурата на търговете да се вземат предвид и трите измерения, той не изисква всички те да бъдат приложени като част от неценовия критерий за интеграция на енергийната система.

ПРИЛОЖЕНИЕ 1

Диаграма на критериите за издръжливост

ПРИЛОЖЕНИЕ 2

Пример за отговарящи на NZIA фотоволтаични инсталации съгласно член 7, параграф 1 от Регламента за изпълнение

Тъй като е установена зависимост от доставки от една-единствена трета държава, спазването на член 7, параграф 1 от Регламента за изпълнение е гарантирано, ако:

- ✓ слънчевата фотоволтаична уредба не е сглобена в тази трета държава;
- ✓ инверторите на фотоволтаичната уредба и фотоволтаичните елементи не са с произход от тази трета държава;
- ✓ фотоволтаичните модули не са сглобени в тази трета държава;
- ✓ Поне един друг използван основен специфичен компонент не е с произход от тази трета държава.

ПРИЛОЖЕНИЕ 3

Пример за отговаряща на NZIA разположена на сушата турбина съгласно член 7, параграф 3 от Регламента за изпълнение

≥ 75 % от турбините трябва да отговарят на изискванията на член 7, параграф 1 по отношение на Китай:

- ✓ Турбините (крайният продукт) не са с произход от Китай
- ✓ Не повече от три основни специфични компонента са с произход от Китай, без да се включват предавателни системи/генератори

За **ВСИЧКИ** турбини: не повече от 85 % от постоянните магнити по проекта ще бъдат внасяни от Китай (член 7, параграф 2).